

Kárpáti Péter*

A perfinanszírozás egyes kérdései a nemzetközi választott bírósági eljárásokban

A tanulmány célja a perfinanszírozás (third party funding) mint viszonylagosan új jelenség bemutatása, fogalmának részletes ismertetése a rendes bíróságok előtti peres eljárások, a kereskedelmi választott bírósági eljárás és a nemzetközi beruházásvédelmi választott bírósági eljárások vonatkozásában.

1. A PERFINANSZÍROZÁS FOGALMA

A perfinanszírozás (third-party funding) fogalmának meghatározása nem egyszerű feladat; az érintett szereplők között sincs teljes egyetértés sem a perfinanszírozás, sem pedig a perfinanszírozók fogalmát illetően. A perfinanszírozáshoz hasonló megoldások már korábban is léteztek – különféle biztosítási szerződések formájában vagy az ügyvéd-ügyfél viszony költségreklációjában – azon országokban, ahol a sikerdíj-alapú ügyvédi tevékenység engedélyezett, és ezáltal a jogi képviselők egyfajta finanszírozó szerepet vállalhatnak, például Magyarországon. Ilyen biztosítási szerződések lehetnek az úgynevezett after-the-event (ATE) vagy a before-the-event (BTE) szerződések. Az elnevezésből is látható, hogy az úgynevezett BTE-biztosítások a jövőbeli vitássá tett követelések bíróság előtti érvényesítésére szolgálnak. Jellemzően az ügyvédi munkadíjra, az eljárási illetékre, a szakértői díjra, valamint – pervesztesség esetén – az ellenfélnek fizetendő perköltségre nyújt fedezetet az ilyen jellegű biztosítás. Az ATE-biztosítások struktúrája sokkal inkább hasonlít a perfinanszírozásra. Ez látható már a biztosítási termék árazási technikájából is. Elterjedt módszer, hogy a biztosított csak akkor fizet biztosítási díjat a biztosítónak, ha az a pert sikerre viszi. Általában ez az összeg a pernyertesség esetén behajtott vagy a megállapodás alapján teljesített összegből kerül kifizetésre, azonban sokkal alacsonyabb százalékról (sikerdíjról) beszélhetünk, mint a perfinanszírozás esetében.¹ A legnagyobb gyakorlati különbséget a perfinanszírozás és az azzal versengő biztosítás között az jelenti, hogy az utóbbi csak később, az eljárás végén, annak

sikertelensége esetén téríti meg a költségeket, tehát a cash flow problémát – ha fennáll – nem oldja meg.

További nehézséget jelent a fogalom meghatározás során, hogy maga a termék is gyorsan változik, és többféle finanszírozási modell létezik.² A jogviszony alapjául szolgáló finanszírozási szerződések is sokfélék lehetnek, például a felek jogai és kötelezettségei, az eljárás során vállalt szerepek vagy éppen a finanszírozott költségek tekintetében térhetnek el egymástól. Az esetek döntő többségében a finanszírozó anyagi érdeke a motiváció, azonban előfordulnak olyan esetek is, amikor bizonyos politikai érdekek is szerephez jutnak, amikor egy befektető az eljárás finanszírozása mellett dönt. Másik csoportosítási szempont lehet maga a finanszírozott perbeli állása szerinti megkülönböztetés, mivel adott esetben nemcsak a felperes élhet a perfinanszírozás lehetőségével, hanem az alperes is. Ez utóbbira példa a Quasar di Valores kontra Orosz Föderáció, ahol a Menatep nevű vállalat többségi tulajdonosa volt a perben álló Yukos olajvállalatnak. A Menatep és a Yukos között nem jött létre írásbeli perfinanszírozási megállapodás, azonban vélelmezhető, hogy annak érdekében finanszírozta a Menatep az alperest, hogy egy rá nézve pozitív precedens szülessen az ő későbbi, sokkal nagyobb volumenű ügyében.³

Az ICCA (International Chamber of Commercial Arbitration) és a Queen Mary Egyetem közös munkacsoportja által 2018-ban készített tanulmányban⁴ a perfinanszírozás fogalommagyarázata a következőképpen hangzik: „A perfinanszírozás alatt olyan megállapodást kell érteni, melyben a finanszírozó a vitás ügyben/eljárásban nem fél, és a fél, a fél leányvállalata vagy a fél jogi képviselője részére

- olyan pénzbeli vagy egyéb materiális támogatást nyújt, mely az eljárás költségei fedezésének egy részére vagy egészére kiterjed, legyen az ügy egyedi vagy egy egyedi-leg meghatározott portfólió része, és
- az ilyen jellegű támogatás vagy finanszírozás a pernyertesség esetén megítélt összeg egy bizonyos részeként vagy biztosítási díjként kerül ellentételezésre.”⁵

A fentiekből következően akkor beszélhetünk perfinanszírozó vállalkozásról (third-party funder), ha a fentieknek

* Kárpáti Péter: Igazságügyi Minisztérium, Európai Unió Jogi Ügyekért Felelős Helyettes Államtitkárság, Európai Unió Jogi Főosztály, vezető-kormányfőtanácsos.

1 International Council for Commercial Arbitration: Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on third-party funding in international arbitration – 2018 – <http://shorturl.at/klrAW> 35. o. [letöltés időpontja: 2022. 11. 07.].

2 International Council for Commercial Arbitration: i. m. 47. o.

3 Quasar de Valores SICAV S.A. et al. v. The Russian Federation (SCC Arbitration No. 24/2007).

4 International Council for Commercial Arbitration: i. m. 50. o.

5 International Council for Commercial Arbitration: i. m. 50. o. – saját fordítás angolról magyarra.

megfelelő szolgáltatást nyújt, függetlenül attól, hogy természetes vagy jogi személyként teszi ezt. Perfinanszírozásról abban az esetben beszélhetünk, ha a finanszírozó egy, a jogviszonyban nem részes és a perben nem félként fellépő entitás, melynek fő üzleti profilja a vitatott ügyek szerződéses finanszírozása, jellemzően visszkereseti jog nélkül (non-recourse), sikerdíjalapú elszámolással.⁶ A visszkereseti jog hiánya azt jelenti, hogy pervesztesség esetén a finanszírozó viseli az általa már finanszírozott költségeket és adott esetben az ellenfél költségeit is. A perfinanszírozás mint jogi fogalom és annak mélyreható szabályozása Ausztráliából indult el, az Egyesült Királyságon és az Egyesült Államokon keresztül terjedt el a világon, és olyan országokban is széles körű szabályozása kezdődött meg, mint például Szingapúr vagy Hongkong.⁷

2. A PERFINANSZÍROZÁS ELŐNYEI ÉS KOCKÁZATAI

Fontos kérdés, hogy a perfinanszírozás milyen esetekben merülhet fel, és milyen előnyökkel járhat a szolgáltatás igénybevétele a finanszírozott számára. Vélhetően a 2008-as gazdasági válság is hatással volt a perfinanszírozás jelentőségének hirtelen növekedésére, ugyanis a vállalatok nem voltak olyan pénzügyi helyzetben, hogy finanszírozni tudták volna az egyébként is folyamatosan dráguló nemzetközi kereskedelmi választott bírósági eljárásokat. Egy másik tényező a növekedés tekintetében a befektetők más irányú érdeklődése, mely betudható a tradicionális befektetői piactól való elfordulásnak a válságot követően. Korábban a perfinanszírozás leginkább a pénzügyileg kedvezőtlen helyzetben lévő vállalkozások számára jelentett lehetőséget az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés (access to justice) tekintetében. A piac változásával olyan vállalatok is élnek a finanszírozás adta lehetőségekkel, melyek pénzügyileg stabilak, viszont az eljárással járó kockázatot szeretnék megosztani vagy teljesen kizárni, a humán erőforrásaikat nem szeretnék lekötöni, illetve a pénzügyi mutatóik esetében teljesen másképp mutatkozik meg egy finanszírozás igénybevétele, mint egy rendkívül nagy volumenű peres eljárás közvetlen finanszírozása.

A perfinanszírozás iránti keresletnövekedés négy tényezőnek tulajdonítható:

- az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés lehetőségének növekedése;
- a kis- és középvállalkozások számára is elérhetővé válik az eljárás megindítása és finanszírozása, miközben a cash flow-juk nem változik negatív irányba;
- a nagyobb vállalatok számára szintén a cash flow változása nélküli, fix összegű finanszírozás;
- a befektetők számára elérhetővé válnak olyan lehetőségek, melyek a vállalat, illetve a piac pénzügyi helyzetétől függetlenek.⁸

A másik rendkívül fontos szempont a finanszírozást igénybe vevő számára a kockázatmegosztás. Azzal, hogy a finanszírozott egy bizonyos sikerdíjért cserébe sem a saját költségeit, sem pedig az esetlegesen megtérítendő egyéb perköltségeket nem kell, hogy számításba vegye, és nem is kell tartalékokat képeznie rá, nagymértékben hozzájárul a perfinanszírozás népszerűségéhez. Az idézett ICCA-munkában egy kiváló példát említenek az egyedi perfinanszírozás szükségességére. Képzeljünk el egy újonnan alapított vállalkozást, melynek eszközállományát egy bejegyzett szabadalom adja, mely az olaj- és gázcsővezeték-rendszerek hatékonyságát növeli. Ez a vállalkozás tárgyalásokba kezd a vezetékrendszerek tulajdonosaival, bízva abban, hogy az általammal védett találmány tekintetében licencmegállapodást köthetnek. Később azonban azzal szembesül, hogy a technológia jogellenesen felhasználásra került más üzemeltetők által. Mivel a társaságnak más bevételi forrása nincs, így fizetéképtelenség-közel állapotba kerülhet, figyelemmel arra, hogy a mindennapi működéshez elegendő bevétele sincs, nemhogy a szabadalombitorlás miatt pert indíthasson. Amennyiben a kártérítési követelés megfelelő mértékűnek bizonyul, a finanszírozó nemcsak a peres eljárást finanszírozza, de kiterjesztheti az ügynevezett working capitalra is, amely lényegében az aktuális eszközállomány és az aktuális kötelezettségállomány különbözete, tehát az elkölthető készpénzállomány. Több hasonló példát is lehetne még említeni, azonban megállapítható, hogy a finanszírozók is szeretnék csökkenteni kockázati kitettséget, például azáltal, hogy nemcsak egyedi ügyeket finanszíroznak, hanem teljes portfóliókat, vagy éppen a bírósági döntéseket diszkontálják, ha az alperes gyorsan, határidő előtt teljesít. Nagyon lényeges szempont, hogy a perfinanszírozók a „jó ügyekben” érdekeltek. Valamennyi befektető rendelkezik kockázatelemzési folyamatokkal, kockázatkezelő szakemberekkel, jogászokkal, illetve nemzetközi választott bírósági eljárásban jártas szakemberekkel, akik több szempontból is megvizsgálják (due diligence) az adott ügyet. Kiváló jelzőrendszerként működhet a leendő felperesek számára, ha a finanszírozó visszautasítja a lehetőséget a befektetésre, mert ez a peren kívüli megállapodás észszerűségét jelentheti.

A felsorolt előnyök mellett beszélhetünk a perfinanszírozás esetleges hátrányairól is. A leggyakrabban említett kockázat az eljárás pénzügyi spekulációknak való kitettségének növekedése, valamint a megalapozatlan vagy az egyébként peren kívüli megállapodással rendezhető eljárások számának növekedése. További negatív hatása lehet a perfinanszírozásnak a költség-növekedés, ugyanis a finanszírozó és a finanszírozott is érdekelt a követelés és a költségek növelésében nyomásgyakorlásként az ellenféllel szemben. A negyedik és egyben a leglényegesebb – legalábbis az eljárás biztonsága és a választott bírósági eljárásban vetett bizalom megőrzése szempontjából – az ügynevezett érdekütközések (bizonyos kizárási okok) felmerülése a finanszírozó és a választott bírósági tanács tagjai közötti relációban,

6 Rachel HOWIE – Geoff MOYSA – Financing disputes: Third-party funding in litigation and arbitration <https://www.albertalawreview.com/index.php/ALR/article/view/2582/2542>. In: *Alberta Law Review* – 2019, 57:2. [letöltés időpontja: 2020. 11. 07.] 468. o.

7 HOWIE–MOYSA: i. m. 468–469. o.

8 Lásd Bench NEWVELD – V. Shannon SAHANI: Third-Party Funding in International Arbitration, második kiadás – Kluwer – 2017 in Interna-

tional Council for Commercial Arbitration – Report of the ICCA-Queen Mary Task Force on third-party funding in international arbitration – 2018 https://cdn.arbitration-icca.org/s3fs-public/document/media_document/Third-Party-Funding-Report%20.pdf [letöltés időpontja: 2020. 11. 15.], 19. o.

melynek részletezése a 2.3. pontban található.⁹ Felmerülhetnek problémák az azonos oldalon álló felek között is, nevezetesen a finanszírozó és a finanszírozott között, ugyanis a finanszírozó minél nagyobb befolyást szeretne elérni az ügy irányításában, azonban az ügy ura továbbra is a követelés jogosultja.

Összevetve a fenti előnyöket és kockázatokat, véleményem szerint a mérleg mindenképpen az előnyök irányába billen el, különösképpen amiatt, hogy a perfinanszírozás utat nyithat az igazságszolgáltatáshoz azok számára, akiknek a választott bírósági eljárás költségeinek megelőlegezése (ideértve az ügyvédi munkadíjat, szakértői díjakat stb.) teljesíthetetlen lenne.

3. A MEGENGEDHETŐSÉG KÉRDÉSE – CHAMPERTY

A perfinanszírozás szabályozása visszatérő kérdés a gyakorlatban és a szakirodalomban is.

A common law rendszerekben jellemzően a „champerty and maintenance” doktrína határolja be a mai napig a perfinanszírozás lehetőségét. A champerty lényegében azt jelenti, hogy egy harmadik személy befektetett egy peres eljárásba. A fogalom egészen az ókori görögökig, illetve rómaiakig nyúlik vissza. Már a Krisztus előtti 6. században szabályozták az ókoriak a harmadik fél általi olyan beavatkozást, amikor a jogosult nem tudta megindítani az eljárást a nála jóval tehetősebb és befolyásosabb alperes ellen. Az ókori Rómában olyannyira gyakorivá vált a perfinanszírozás ezen formája, hogy önálló foglalkozásként üzték, de a bíróságok elvárták, hogy egy minimális személyes kapcsolat álljon fenn a fél és a finanszírozó között.¹⁰ A középkori Angliában a common law bíróságok megalkották a champerty jogelvet, ezzel próbálva visszatartani a kevésbé tehető réteget attól, hogy engedményezzek a vitás ügyeikből származó követeléseiket a tehető földesurakra. Az engedményezés oka abban rejlett, hogy a tehető réteg jóval sikeresebbnek bizonyult a jogalkalmazók előtti jogérvényesítés során, és a sikeres jogérvényesítésért cserébe egy bizonyos mértékben részesültek a megtérülésből.¹¹ Az amerikai jogfejlődés során a bíróságok nem ugyanolyan módon értelmezték a champerty fogalmát, és államonként eltérő szabályozás volt érvényben, a XIX. század közepére azonban majdnem valamennyi állam elfogadta, hogy sikerdíjas megállapodást köthetnek a felek a jogi képviselőikkel (contingency fee).

Ausztráliában – ahonnan a perfinanszírozás modernkori szabályozása indult – egészen 2006-ig a perfinanszírozás a champerty doktrínába ütközött. Az Új-Dél-Wales-i Legfelsőbb Bíróság által hozott, mérföldkőnek számító Campbells Cash and Carry Pty Ltd kontra Fostif Pty Limited ügyben nem találta a közrendbe és a champerty doktrínába ütközőnek a perfinanszírozást a bíróság. Az eljáró bíróság következőképpen vezette le a jogi indokolást: a champerty doktrínára vonatkozó szabályozást a New South Wales állambeli Maintenance,

Champerty and Barratry Abolition Act 1993 (NSW) (a továbbiakban: Abolition Act) hatályon kívül helyezte.¹² Önmagában azonban ez nem volt elegendő, mivel a hivatkozott jogszabály 6. szakasza kimondta, hogy nem vonatkozik a szabályozás azon esetekre, amikor a szerződés más módon lenne jogeltes, vagy ütközne az ausztrál közrendbe.¹³ A legfelsőbb bíróság nem találta megalapozottnak az alperesek azon védekezését, mely szerint a finanszírozás által „abuse of proceedings” valósult volna meg. A több mint 100 oldalas ítéletben a bíróság hosszasan fejti ki a champerty doktrína meghaladottságát, többek között utalva a common law természetéből fakadó archaikus fogalmakra, melyek a fejlett, modern társadalmakban már nem alkalmazhatók. Összegezve, önmagában az, hogy egy harmadik személy befektettként tekint egy követelésre, és tőkét investál annak érvényesítésébe, nem ütközik az ausztrál közrendbe.¹⁴ A döntés mögött meghúzódó legfontosabb érvek a jogszolgáltatáshoz való hozzáférés (access to justice), illetve a nagy összegű követelések érvényesítésének költségessége miatti nehézségek voltak. Ezen döntés következtében 2015-ben az ausztrál perfinanszírozási piac (litigation funding) értéke elérte a hárommilliárd ausztrál dollárt.¹⁵

Hongkong és Szingapúr kulturális, kereskedelmi és gazdasági központokként hamar liberalizálták a perfinanszírozási piacot. Ez a lehetőség áll most Írország előtt is, ugyanis a londoni kereskedelmi központok a Brexit okán költözésre kényszerülhetnek. Kézenfekvő, hogy Írország – és annak fővárosa, Dublin – váljék egy liberalizált választott bírósági központtá. Ezt a törekvést nehezíti azonban a szigorú ír – fentebb már ismertetett – champerty és maintenance szabályozás, és ebből fakadóan a perfinanszírozás tiltottsága.¹⁶

Ezekkel a kérdésekkel Hongkongban már 2016-ban elkezdtek foglalkozni. A perfinanszírozás és a champerty és maintenance doktrína viszonyát már érintette egy döntés – a Cannonway Consultants Limited v. Kenworth Engineering Limited¹⁷ –, melyben egyértelműen kimondta az eljáró bíróság, hogy a választott bírósági eljárásokra a champerty nem vonatkozhat, ugyanis az a felek kisserződése a rendes bírósági rendszer alól. Szükség volt arra, hogy egyértelműsítsék a legjelentősebb választott bírósági központok egyikében, hogy a perfinanszírozás engedélyezett-e. A jogi szabályozás reformja mellett döntöttek, és 2017-től a perfinanszírozás

9 Caroline OVERGAARD – Johan TUFTE-KRISTENSEN: Disclosure of Third-Party Funding in Commercial Arbitration <http://shorturl.at/fnoWZ> [letöltés időpontja: 2021. 02. 12.], 7. o.

10 Collin R. FLAKE: *Third party funding in domestic arbitration: Champerty or social utility?* Dispute Resolution Journal, New York, 2015, 111–113. o.

11 FLAKE: i. m. 111. o.

12 <https://legislation.nsw.gov.au/view/html/inforce/current/act-1993-088> [letöltés időpontja: 2021. 08. 25.] „[a]n action in tort no longer lies on account of conduct known as maintenance (including champerty)”, 2. o.

13 *Campbells Cash and Carry Pty Ltd v. Fostif Pty Ltd* – 2006 – <http://eresources.hcourt.gov.au/showCase/2006/HCA/41> [letöltés időpontja: 2020. 11. 26.].

14 *Campbells Cash and Carry Pty Ltd v. Fostif Pty Ltd* – 2006 – <http://eresources.hcourt.gov.au/showCase/2006/HCA/41> [letöltés időpontja: 2020. november 26.].

15 Jason GEISKER – Dirk LUFF: The third party funding litigation funding law review. Edition 3, 2019 <https://thelawreviews.co.uk/edition/the-third-party-litigation-funding-law-review-edition-3/1211998/australia> [utolsó letöltés időpontja: 2020. 11. 25.].

16 Jessica LACEY – Third-Party Funding in International Arbitration: The Irish Perspective – 2018 – University College Dublin Law Review – Hein Online [letöltés időpontja: 2021. 02. 17.] 3. o.

17 *Cannonway Consultants Limited v. Kenworth Engineering Limited* https://harbourlitigationfunding.com/wp-content/uploads/2015/08/cannonway_consulting_v_kenworth_engineering.pdf [letöltés időpontja: 2022. 11. 07.].

engedélyezetté vált,¹⁸ azonban csak a választott bírósági eljárások vonatkozásában mentesültek a perfinanszírozók a champerty és maintenance doktrína alól; a hagyományos perfinanszírozás Hongkongban sem engedélyezett, eltekintve néhány kivételtől.¹⁹

Szingapúrban ugyanezt a megoldást választották, tehát a délkelet-ázsiai városállamban sem ütközik a közrendbe egy perfinanszírozási megállapodás a champerty és maintenance doktrínák miatt, mindazonáltal más miatt ütközhet(ne) a közrendbe, és egyébként lehetne szó érvénytelenségről. A két városállamban végbement jogszabályváltozások teret nyitottak a perfinanszírozási piac növekedésének.

4. A PERFINANSZÍROZÁSI MEGÁLLAPODÁS ALAPJAI

A perfinanszírozási megállapodás szolgál a finanszírozó és a finanszírozott jogviszonyának alapjául, melyben meghatározásra kerülnek a felek jogai és kötelezettségei. Jellemzően ezek a szerződések teljes mértékben egyediek, az adott ügyre szabottan írják alá őket, azonban vannak olyan sarkalatos kérdések, melyek minden finanszírozási szerződésben fellelhetők.

A (leendő) felperes (a követelés jogosultja) és a finanszírozó közötti kapcsolat többféleképpen is létrejöhét, leggyakrabban brókereken keresztül, vagy éppen a finanszírozó keresi meg a felperest. Az esetek kisebb hányadában a jogi képviselő által jön létre az üzleti kapcsolat a felek között.

A leginkább jellemző eset, hogy még az eljárás megindítása előtt megszületik a megállapodás a finanszírozóval, de előfordulhat az is, hogy az eljárás közben, illetve az eljárás végéhez közeledve merül fel a perfinanszírozás lehetősége. Érdekes körülmény, hogy a finanszírozásra kínált ügyek döntő többségét a befektetők elutasítják, nem hivatalos adatok szerint (azonban az ICCA-riportban említésre kerül) csak a vitás ügyek 10%-a esetében kötnek finanszírozási megállapodást. A követelések mértéke a vezető ok a finanszírozás elutasításának okai között, ugyanis a finanszírozók úgy árazzák be a finanszírozást, hogy a várható megtérülésnek több mint a fele a követelés jogosultjánál maradjon a finanszírozás valamennyi költségének levonását követően. A befektetők megközelítése rendkívül pesszimista abból a szempontból, hogy minden esetben a legkevésbé kedvező kimenetellel számolnak a követelés felértékelésénél, illetve a választott bírósági eljárás költségeinek felmérésénél.

A szerződés meghatároz egy maximális összeget a költségek tekintetében, azonban ez vitás helyzetet szülhet, ha az eljárás alatt nem bizonyul elegendőnek. Mindenképpen javallott a megfelelő vitarendezés beépítése a szerződésbe, valamint

az eljáró ügyvédekkel való megállapodás egy maximális ügyvédi munkadíjban (fee cap).²⁰

A szerződés leglényegesebb eleme meghatározza, hogy milyen számítási mód által és pontosan milyen összeg jár a finanszírozónak pernyertesség esetén. Az ICCA által készített jelentés szerint a legjellemzőbb formája a finanszírozó díjára a sikerdíj, amely általánosan 15–50% között mozog, a medián azonban 30%.²¹ Egy másik lehetséges számítási mód szerint a finanszírozó a befektetésének bizonyos többszöröséhez jut hozzá, tehát a költségek és a kitétség növekedésével egy ütemben növekszik a finanszírozó díja is. Az egyik ausztrál perfinanszírozó szerint előfordulhat a két számítási mód ötvözése, és olyan eset is, hogy a befektető – ha a felperes eszközállományát egyedül a követelés képezi – az üzletrészből vagy részvényekből részesedik.²² Egy londoni székhelyű ICC választott bíróság a Norscott kontra Essar ügyben kötelezte az alperest a felperes költségeinek megtérítésére, beleértve a perfinanszírozónak fizetett összeget is. Ebben a mérföldkőnek számító ügyben (az érvénytelenítési perben az angol rendes bíróság nem helyezte hatályon kívül a választott bíróság ítéletét) a finanszírozott összeg 650 000 GBP volt, míg a megállapodás szerint pernyertesség esetén vagy a finanszírozott összeg 300%-a, vagy a megtérülés 35%-a volt fizetendő attól függően, hogy melyik a nagyobb.²³ Szemléletes példa kerül bemutatásra az idézett tanulmányban, miszerint a finanszírozó befektetése ötmillió USD a választott bírósági eljárásba, a kalkulált megtérülés pedig 100 millió USD.

A megállapodás ugyanolyan jellegű, mint a fenti példa esetében, tehát 300%-a befektetésnek, vagy a megtérülés 30%-a. Abban az esetben, ha a finanszírozott összeg hétmillió USD-re emelkedik, és a várható megtérülés 50 millió USD-re csökken, a 300%-os díjjal a finanszírozónak járó összeg 21 millió USD, míg 30%-os sikerdíjjal 15 millió USD. A ráfordítást levonva kell számítani a finanszírozó díját, így az első számítási mód alapján jut 14 millió USD-hez a finanszírozó, míg a másik számítási mód által csak nyolcmillió USD lenne a díja.²⁴

Megállapítható, hogy a finanszírozó megtérülése valamennyi esetben a peres eljárás sikeres kimenetelétől függ. Ez azt jelenti, hogy ha az eljárás sikertelen, a finanszírozó a befektetését elveszíti, és helyt kell állnia valamennyi felmerült költségért, ideértve, ha a szerződés kiterjed a pervesztesség esetén fizetendő, az ellenfélnél felmerült perköltségekre. Valamennyi megállapodás visszkereseti jog nélkül jön létre (non-recourse), tehát pervesztesség esetén a finanszírozott nem köteles megtéríteni a finanszírozó veszteségét.

A finanszírozási megállapodás egyik legjellemzőbb kiegészítő eleme az, amelyben szabályozzák a kielégítési sorrendet megtérülés esetén (priorities agreement vagy waterfall agreement). A megtérülések kezelésével általában a finanszí-

18 Arbitration and Mediation Legislation (Third Party Funding) (Amendment) Bill 2016, part 2, clause 3 <https://www.legco.gov.hk/yr16-17/english/bills/b201612301.pdf> [letöltés időpontja: 2021. 08. 03.].

19 Caroline KENNY: A Comparison of Singapore and Hong Kong's Third-Party Funding Regimes to England and Australia Arbitration: The International Journal of Arbitration, Mediation and Dispute Management [Brekoulakis (ed.); May 2021] – Wolters Kluwer Arbitration – [letöltés időpontja: 2021. 08. 03.], 3–4. o.

20 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m. első részben.

21 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m. 26. o.

22 <https://www.ashurst.com/en/news-and-insights/legal-updates/quickguide---third-party-funding-in-international-arbitration/> [utolsó letöltés időpontja: 2020. 11. 16.].

23 ICC – ügyszám: 15790/VRO (2015. december 17.).

24 Jonas Von GOELER: *Third-Party Funding in International Arbitration and Its Impact on Procedure*. Wolters Kluwer, 2016, 22. o.

rozott jogi képviselőjét bízzák meg, aki a bevétel felosztásáról gondoskodik. Elsőként valamennyi esetben a finanszírozó befektetése térítendő meg, majd ezt követően a finanszírozó szerződés szerinti díja. A kielégítési sorrendben következik a jogi képviselő sikerdíja vagy feltételhez kötött díjazása (contingency fee és conditional fee). A követelésből fennmaradó összeg pedig átutalásra kerül a követelés jogosultja számára.

A finanszírozók irányítási joga szintén változóknak bizonyul. Kérdéses, hogy milyen jogokkal rendelkezik a finanszírozó a stratégiai döntéseket illetően, az esetleges megállapodások vagy tartozáselengedések tekintetében. A jogi képviselő utasítása kérdésében szinte valamennyi jogrendszerben felmerülnek kérdések, például a magyar polgári perrendtartásban található rendelkezési elv²⁵ miatt, vagy az úgynevezett „maintenance and champerty” doktrína miatt. Mindenesetre az megállapítható, hogy az ICCA-riportban említett, empirikusan nem alátámasztott állítások valamelyest bizonyára helytállóak, a finanszírozónak befolyása lehet a választott bírók kijelölésére, a rendelkezésre álló keretösszeg konkrét felhasználására, illetve az alkalmazott ügyvédek, jogászok személyének kiválasztására.

A pervesztesség esetén fizetendő perköltség kockázata is hozzájárulhat ahhoz, hogy a jogosult (leendő felperes) finanszírozásért folyamodjon. Egyre gyakrabban fordul elő, hogy nemcsak rendes bíróságok, de választott bíróságok is elrendelik a perköltségek előzetes letétbe helyezését (security of costs) az eljárás során. Amennyiben egy fél perfinanszírozás segítségével indítja meg az eljárást (feltételezve, hogy erről az ellenérdekű fél vagy a választott bíróság tudomással bír), az a kérdés merülhet fel, hogy pervesztesség esetén a fél képes lesz-e a perköltségeket megtéríteni. Ez a felfogás formálódott az elmúlt idők során, és bár nem csak anyagi problémák miatt vehet egy vállalkozás igénybe finanszírozást, a finanszírozás ténye még mindig sok esetben ahhoz vezet, hogy az alperesek a finanszírozási szerződés további részleteinek ismertetését kérik, valamint perbiztosíték letételére kötelezésért folyamodnak.

Az egyik leghíresebb döntés az RSM Production Corporation kontra Saint Lucia beruházásvédelmi ügyben született.²⁶ A döntés érdekességét az adja, hogy első esetben rendelte el az ICSID Egyezmény szerinti ügyben a bíróság ideiglenes intézkedés keretében, hogy helyezze letétbe a per költségeit a felperes. A felperes kötelezéséhez az vezetett, hogy az RSM mögött egy perfinanszírozó állt, valamint az, hogy az RSM több korábbi ügyében sem teljesítette pervesztessége esetén az ellenfél perköltségeinek megfizetésére vonatkozó kötelezést. Az ICSID Egyezmény 47. cikke szerinti ideiglenes intézkedés három szempontnak kellett, hogy megfeleljen: az ideiglenes intézkedés szükségessége a jog/jogos érdek biztosítása érdekében, a döntés sürgőssége, valamint a végső döntésre való semleges hatás. Figyelemmel arra, hogy a fenti ügyben a választott bíróság úgy találta, hogy mindhárom feltétel fennállt, 750 000 USD bankgarancia nyújtására kötelezte a felperest.

5. A MEGÁLLAPODÁS NYILVÁNOSSÁGA, ÉRDEKÜTKÖZÉSEK

A perfinanszírozással kapcsolatban az egyik legtöbb vitát kiváltó kérdés az érdekütközések, illetve a finanszírozás tényének, a finanszírozó személyének felfedése a nemzetközi választott bírósági eljárások során. Ennek oka abban rejlik, hogy a perfinanszírozás anyagi érdekhez kötött, a perfinanszírozó érdekeltsége a pernyertességben és a minél nagyobb megtérülésben rejlik. Ha a finanszírozó és az eljáró választott bíró(k) esetében érdekütközés áll fenn – magyar terminológiával élve a választott bírák kizárásának lenne helye –, és mégis ítélet születik az ügyben, annak komoly reputációs és anyagi következményei lehetnek. Az első megvizsgálendő kérdés az, hogy miképpen állhat fenn érdekütközés a perfinanszírozó és a választott bíró között.

Az a tény, hogy a perfinanszírozók, a neves választott bírák és az ilyen eljárásban részt vevő ügyvédi irodák köre behatárolható, könnyen vezethet érdekütközéshez. Az egyik leggyakrabban emlegetett tényező a választott bírók szerepvállalása a finanszírozók munkájában, például tanácsadói munkakörben.²⁷ Rendkívül gyakori, hogy nagy tapasztalattal rendelkező – egyébként választott bírósági ügyekben eljáró – ügyvédek választott bírákként is funkcionálnak. Ennek a gyakorlati megjelenése ott mutatkozik meg, hogy számos alkalommal az ügyvédi irodák azok, amelyek a finanszírozást megelőzően közvetítenek a fél és a finanszírozó között. Azon ügyvédek, akik abban az adott ügyben később választott bírák lesznek, elfogultság érzését kelthetik a finanszírozott fél ellenfelében, amennyiben erre utóbb fény derül.²⁸

Könnyen belátható, hogy ha a választott bíró az előtte folyó eljárás során nem rendelkezik információval arról, hogy az egyik vagy mindkét peres fél finanszírozó által támogatott, és valamelyik vagy mindkettő működésében a választott bíró szerepet vállal, érdekütközés állhat fenn, amely akár az ítélet rendes bíróság általi érvénytelenítéséhez is vezethet. Szintén felismerhető probléma, hogy a közbizalomra mennyire negatív hatással lehet, ha nem derül időben fény az ilyen jellegű anomáliákra. Vannak azonban eltérő okok a finanszírozás nyilvánosságra hozatalára is, ilyen például, ha a fél saját maga, önszántából hozza ezt a bíróság és az alperes tudtára, és ezáltal kívánja hangsúlyozni pénzügyi nehézségeit, vagy éppen ellenkezőleg, azt akarja tudatni az ellenérdekű féllel, hogy a perköltségeire a források rendelkezésre állnak, és nem fog az eljárásból kihátrálni egy megállapodás által.

Előfordulhat, hogy a finanszírozott azt a képet akarja a választott bíróság felé mutatni, hogy a peresített követelése erős lábakon áll, ugyanis – ahogy már említésre került – a perfinanszírozók rendkívül alaposan megvizsgálják az ügyet, mielőtt a befektetés mellett döntenek.

A finanszírozás nyilvánvalóvá válik akkor is, ha a tárgyaláson megjelenik egy finanszírozó képviselője, vagy éppen egy világhírű ügyvédi iroda képvisel egy pénzügyileg gyenge felperest.²⁹ Annak tudatában, hogy szükség van a finanszírozás

25 A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 2. §.

26 *RSM Production Corporation v. Saint Lucia* (ICSID Case No. ARB/12/10), <https://bit.ly/3loTzo4> [letöltés időpontja: 2020. 11. 29.].

27 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m.

28 Sahana RAMESH: Third-Party Funding in International Arbitration: Ownership of the Claim, Consequences for Costs Orders and Regulation. *Arbitration International*, 2020, 281. o.

29 J. Von GOELER: i. m.

tényének felfedésére – ugyanis – véleményem szerint – valamennyi résztvevő érdekében áll az érvénytelenítés vagy a végrehajthatóság meghíúsulása lehetőségének az elkerülése – a következő felmerülő kérdés, hogy mikor és milyen módon kell feltárni a finanszírozás tényét. Nyilvánvalóan a választott bíró kötelessége, hogy felfedje, ha kizárási ok áll fenn vele szemben. Sokan érvelnek azzal, hogy a negatív hatás elkerülése érdekében ennek kiegyenlítő hatása van, azonban egyetértés mutatkozik abban a tekintetben, hogy minél hamarabb fel kell tárni az esetleges konfliktusokat, lehetőleg az eljárás legelején. A kizárást szabályozó jogforrás a nemzeti jog, a választott bíróságok eljárási szabályzata, illetve az úgynevezett nemzetközi soft law – mint például az IBA Guidelines.³⁰

Az IBA Szabályzat és Irányelvek (IBA Guidelines) 6/b szakasza szerint a perfinanszírozók – tekintettel közvetlen pénzügyi érdekeikre – félnek tekinthetők a választott bírósági eljárásokban.³¹ Az IBA ajánlásának célja a lehető legnagyobb mértékben biztosítani a választott bírósági eljárásokban a pártatlanságot és a transzparenciát az eljárásban részt vevő vonatkozásában.

A Kúria egy 2013-as döntésében³² egy hasonló ügyben rámutat a feltárási kötelezettség határait és az IBA Szabályzat és Irányelvek jelentőségére. A tárgyi ügyben a választott bírósági ítélet érvénytelenítése iránti per indult, arra való hivatkozással, hogy a választott bíró nem tett eleget teljeskörűen a feltárási kötelezettségének, és emiatt a választott bírósági tanács nem volt szabályszerűen megalakítva. Érvelését a felperes arra alapította, hogy a választott bíró az alperes ügyvédjével azonos területi kamara tagja, valamint nem tárta fel, hogy mindketten a Magyar Tudományos Akadémia tagjai. Az alperes a kereset elutasítását kérte, tekintettel arra, hogy a választott bíró az első tárgyaláson ismertette: az alperessel egyező munkahelyen, a Szegedi Tudományegyetemen dolgoznak, azonban más karon. Ezzel kapcsolatban a fél nyilatkozott, hogy nem tekinti kizárási oknak. Az elsőfokú bíróság a választott bíróság ítéletét érvénytelenítette. Felülvizsgálati eljárásban a Kúria az alábbiakra mutatott rá: a régi Vbt. (1994. évi LXXI. törvény) 17. § (1) bekezdésével kapcsolatban az első fokon eljáró bíróság kifejtette, hogy „a feltárási kötelezettség célja megismertetni a felekkel azokat az objektív körülményeket, amelyek jogos kétségeket ébreszthetnek a választott bíró függetlensége és pártatlansága tekintetében”. Amennyiben a választott bírók a felekhez fűződő kapcsolatukat feltárják az eljárás kezdetén, és a felek ezt tudomásul veszik, később erre az okra hivatkozással nem terjeszthetnek elő kizárási indítványt, nem kérhetik az ítélet érvénytelenítését, ugyanis a körülményekkel tisztában voltak. Az elsőfokú bíróság utalt az IBA Szabályzat és Irányelvek mellékletében szereplő listákra is. Az Irányelv mellékletében szerepel három lista, a Piros, a Narancs és a Zöld, amelyek útmutatóul szolgálnak a választott bírók számára a kizárási kérdések súlyosságának megítélésében. Az első fokon eljáró bíróság úgy ítélte meg, hogy a Narancs listába tartozik az azonos kamarai tagság, melyet a választott bírónak fel kellett volna tárnia a felek előtt.

30 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m. 87. o.

31 https://www.ibanet.org/Publications/publications_IBA_guides_and_free_materials.aspx [letöltés időpontja: 2020. 11. 29.].

32 BH2013. 100.

Részben egy fordításbeli tévedés vezetett a jogerős ítélet hatályon kívül helyezéséhez. Az IBA Szabályzat és Irányelvek ugyanis nem jogszabály, hanem egy nemzetközi ajánlás a választott bírák számára, a rendeltetése pedig az, hogy segítségül szolgáljon, mikor kell visszautasítaniuk a bíróvá jelölésüket, a felekkel fennálló mely kapcsolatuk az, amelyet fel kell tárniuk. Az Irányelv értelmezési segédlete is támpontot ad, miszerint nem szabad azt kiterjesztően értelmezni és a jogi kulturális különbségeket összemosni. Az angolszász jogban a barrister egy különleges, a magyar jog által nem ismert fogalom. A régi Útv. (1998. évi XI. törvény) előírta – és ma is előírja az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. évi LXXVIII. törvény 57. § (1) bekezdése – a területi alapú kamarai működést, ez az egyik feltétele az ügyvédi tevékenység gyakorlásának, így a választott bírósági ítélet érvénytelenítésének e tekintetben nem volt jogalapja. Könnyen belátható, hogy az egyes ügyek egyedi megítélés alá kell, hogy essenek, és az IBA Irányelv megfelelő értelmezése mellett a választott bírók már az eljárások elején elkerülhetik a későbbi problémákat.

A fenti szabályozások a választott bírók kötelezettségét határozzák meg, nem pedig a felek nyilvánosságra hozatali kötelezettségét. Eddig nem volt olyan választott bírósági szabályzat, amely kötelezte volna a feleket arra, hogy felfedjék a bíróság vagy az ellenérdekű fél előtt, miképpen finanszírozzák keresetük érvényesítését vagy a védelem megszervezését.³³ Az ICC legújabb, 2021-es szabályzata alapján azonban a feleknek köteleességük felfedni a finanszírozás tényét és a finanszírozó személyét.³⁴ Előrelépés a szabályozás tekintetében, hogy ezt a kötelezettséget az ICC szabályzata a felekre telepíti, ezzel kikerülve annak lehetőségét, hogy a későbbiekben vitássá tehető legyen a választott bíró által fel nem fedett kapcsolat, és erre alapítsanak érvénytelenítési pereket, ha számukra kedvezőtlen ítélet születik a választott bírósági eljárásban.

Összefoglalva tehát: a szabályozás szükségessége mellett számos érv sorakoztatható fel. Ilyen a már említett érdekütközések elkerülése, melynek elmaradása magában hordozhatja egyrészt az eljárás elhúzódnását, a költségek növekedését, másrészt a választott bíró kizárást, és emiatt az eljárás megismétlését, végső soron pedig az ítélet rendes bírósági érvénytelenítésének lehetőségét is. Említésre méltó körülmény az is, hogy a választott bírósági tanács könnyebben tud döntést hozni a költségek előzetes letétbe helyezésével kapcsolatban is, ha ismeretes előtte a finanszírozás ténye.³⁵ Ezen állítással azonban – véleményem szerint – lehet nem teljesen egyetérteni, ugyanis, ahogy már rámutattam, a perfinanszírozás piaca már nemcsak az elszegényedett (impecunious) felperesek számára nyitott és vonzó, hanem sok más szereplő, köztük multi-

33 J. VON GOELER: i. m. 1. o.

34 https://iccwbo.org/dispute-resolution-services/arbitration/rules-of-arbitration/rules-of-arbitration-2021/#article_11,7) In order to assist prospective arbitrators and arbitrators in complying with their duties under Articles 11(2) and 11(3), each party must promptly inform the Secretariat, the arbitral tribunal and the other parties, of the existence and identity of any non-party which has entered into an arrangement for the funding of claims or defences and under which it has an economic interest in the outcome of the arbitration.” [letöltés időpontja: 2020. 11. 24.].

35 Caroline OVERGAARD – Johan TUFTE-KRISTENSEN: Disclosure of Third-Party Funding in Commercial Arbitration, 2020 – <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/njcl2020&collection=journals&id=53&startid=&end=69> [letöltés időpontja: 2021. 02. 12.], 10. o.

nacionális vállalatok is fellelhetők a finanszírozók ügyfélportfóliójában. Önmagában a perfinanszírozás igénybevétele még nem feltétlenül jelenti azt a kockázatot, hogy a finanszírozott fél nem tudná megfizetni a költségeit. Más kérdés azonban az, hogy ennek a feltárási kötelezettségnek mennyiben kell(ene) kiterjednie a perfinanszírozási megállapodás pervesztesség esetén fizetendő perköltség részére. Amennyiben okkal feltehető, hogy a finanszírozott fél pervesztessége esetén nem tudná megfizetni a perköltségeket, milyen lépéseket tehet a fél, illetve az eljáró tanács, hogy fény derüljön az ezt szabályozó, egyébként a per tárgyát nem képező perfinanszírozási megállapodásra.

A feltárási kötelezettséggel szemben érvelők szerint a finanszírozó személyének és egyáltalán a finanszírozás tényének felfedése több negatív következménnyel járhat. Ilyen például a választott bíróság befolyásolása, ugyanis a finanszírozók csak megalapozott, nyerhető ügyekbe fektetnek be, és ez a tudati leképeződés befolyásolhatja a bíróság tagjait a döntéshozatal során. További érv szokott lenni, hogy általában a finanszírozott és a finanszírozó között titoktartási (non-disclosure agreement) megállapodás is létrejön a perfinanszírozási megállapodással egyidejűleg, így a finanszírozottnak nincs lehetősége felfedni a finanszírozó személyét és tényét annak írásbeli hozzájárulása nélkül, ezzel olyan helyzetbe hozva a finanszírozottat, hogy az kénytelen választani aközött, hogy megszegi az említett titoktartási megállapodást, és ezzel vállalja annak jogi következményeit, vagy nem tesz eleget kötelezettségének a választott bírósági eljárásban, ezzel kockáztatva kimenetelének sikerességét és későbbi végrehajthatóságát. Álláspontom szerint ezek az érvek a gyakorlatban elgyengültek, ezt támasztja alá a nemzetközi kereskedelmi választott bírósági eljárási szabályzatok ezzel ellentétes tartalmú változásai. A gyakorlatban a titoktartási megállapodások a finanszírozási szerződés részleteire, annak különböző jogi megoldásaira vonatkoznak, nem pedig a pusztán tény fennállására. A finanszírozó saját jól felfogott érdekében sem várhatja el a fenti választást az ügyfelétől, és nyilvánvalóan nem kívánja kockáztatni a saját megtérülését, illetve nyilvánvaló célja, hogy a költségeket észszerű keretek között tartsa, és ne kelljen olyan további, felesleges költségeket vállalnia, amelyek az esetleges kizárással kapcsolatban merülnének fel.

6. VÉGREHAJTÁS, KÖZREND

Egyértelmű reláció áll fenn a külföldi választott bírósági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, New Yorkban 1958. június 10-én kelt egyezmény biztosította előnyök és a perfinanszírozók befektetési hajlandóságának mértéke között. A New Yorkban aláírt egyezmény a kereskedelmi és polgári ügyekben hozott választott bírósági ítéletek végrehajtása esetén nem várja el, hogy külön elismertetési eljárásra kerüljön sor a végrehajtás előtt, hanem a részes államok területén hozott választott bírósági határozatok végrehajtása ugyanolyan módon kell, hogy történjen, mint a belföldi választott bírósági ítéletek esetében.³⁶ Természetesen a szubjektív és ob-

jektív megtagadási okokat taxatív módon felsorolja az egyezmény – amely egyébként teljes mértékben átvételre került az új magyar választott bírósági törvény megalkotása során.³⁷ Az egyik ilyen objektív okok egyike a közrendbe (public order) való ütközés. A kérdés az, hogy a perfinanszírozó és a finanszírozott közötti jogviszony milyen megítélés alá esik, tehát ha egy ország közrendjébe ütközne a perfinanszírozás, akkor az annak segítségével megnyert választott bírósági eljárás elismertetése és végrehajtása is megkérdőjelezhető. További vizsgálat alá veendő szempont a perfinanszírozók által a kereskedelmi ügyekben a végrehajtás és annak finanszírozása. Önmagában a pernyertesség nem feltétlenül vezet megtérüléshez is, előfordulhat, hogy az ítéletet végre is kell hajtani, a vagyontárgyakat fel kell kutatni, és még a végrehajtás alatt is előfordulhatnak kifogásolási eljárások, illetve végrehajtási perek.

A perfinanszírozási piac kialakulásának korai szakaszában gyakorta előfordult, hogy a finanszírozók nem fektettek be olyan ügyekbe, amelyekben csak és kizárólag a végrehajtási eljárást kellett volna finanszírozni.³⁸ Ennek oka, hogy a végrehajtás külön kockázati tényezővel jár, ideértve az eltelt időt, a felkutatandó vagyontárgyakat, azok értékét és az értékesítés alatt eltelt időben az értékvesztést. Ez a szempont mára már többnyire beépült a fentebb említett, a perfinanszírozó társaságok szakértői által végzett kockázatfeltérképezési (assessment) eljárásokba. Már nemcsak az úgynevezett perkockázatot (litigation risk), hanem a végrehajtási kockázatot (enforcement risk) is beárazza a piac. Ahogyan fejlődik a finanszírozói piac és annak szereplői egyre bővülnek, természetesen, hogy más szakemberek is bekapcsolódnak ezekbe a kockázatfeltérképezési eljárásokba, ideértve korábbi követeléskezelői múlttal rendelkezőket, akik nagy tapasztalattal rendelkeznek a végrehajtási eljárásokkal kapcsolatban. Mára tehát a végrehajtási eljárás is elengedhetetlen része a finanszírozói megállapodásoknak, sőt a perfinanszírozók vállalnak csak végrehajtási eljárásokat is – természetesen azok, akik rendelkeznek a megfelelő házon belüli kapacitással, és általában ezen társaságok meg is különböztetik magukat a szolgáltatásnyújtás alapján a többi perfinanszírozótól.³⁹

7. A PERFINANSZÍROZÁS MAGYAR KÉRDÉSEI

A magyarországi piac előtt még hosszú út áll a perfinanszírozással kapcsolatban. Az egyik befektető által készített 2011–2017 közötti időszakot lefedő elemzés szerint a magyarországi, a téma szempontjából releváns választott bírósági eljárások száma a vizsgált hét év alatt 73 volt, érdemi változás az ügyek számában nem történt az elmúlt évtizedben. Eközben Csehország esetében az eljárások száma megduplázódott, 2011-ben 16 volt, 2017-re már 33, a régióban pedig a vizsgált időszak alatt Csehországban volt a legtöbb eljárás, összesen 199.⁴⁰

37 2017. évi LX. törvény a választott bíróságról, 47. § (2) bekezdés.

38 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m.

39 INTERNATIONAL COUNCIL FOR COMMERCIAL ARBITRATION: i. m.

40 Európai perfinanszírozó társaság honlapján található tanulmány: <https://www.vannin.com/downloads/funding-in-focus-six.pdf> [letöltés időpontja: 2020. 11. 26.].

36 1962. évi 25. törvényerejű rendelet a külföldi választott bírósági határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, New Yorkban 1958. június 10-én kelt Egyezmény kihirdetéséről, III. cikk.

Ahhoz, hogy Magyarország a régióban megőrizze jelenlegi második pozícióját, vagy vezető szerephez jusson, a szabályozásoknak biztosítaniuk kell, hogy a finanszírozók biztonságban érezzék befektetéseiket. A jelenlegi helyzetben sem a választott bírósági törvény, sem pedig a választott bírósági szabályzatok nem rendelkeznek a perfinanszírozásról és az azal kapcsolatos kérdésekről. Magyarországon is érdemes lenne a szabályozást egyértelműsíteni, ezzel is elnyerve a befektetők, tehát a perfinanszírozók bizalmát.

További vizsgálandó kérdés, hogy a perfinanszírozás pénzügyi jogi szempontból milyen tevékenységnek minősülne ma Magyarországon.

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 3. §-a alapján valószínűnek látszik, hogy pénzügyi szolgáltatásnak minősülne a szűkebb értelemben vett (nem ügyvédi sikerdíjnak minősülő) perfinanszírozás, így a vele szemben támasztott prudenciális elvárásoknak is meg kellene, hogy feleljen.

8. KONKLÚZIÓ, JELENLEGI KIHÍVÁSOK

Mára egyértelművé vált, hogy a perfinanszírozás megkezdhetetlen kérdéskör, különösen a nemzetközi választott bíróságot tartalmazó esetekben. Véleményem szerint a támogatottsága a kereskedelmi választott bírósági eljárásokat tekintve folyamatosan növekszik a szolgáltatás iránti kereslettel párhuzamosan, Nyugat-Európa angolszász részein, az Egyesült Államokban, Ausztráliában és a nagy jelentőségű ázsiai kereskedelmi központokban is – úgymint Szingapúrban és Hongkongban.

Továbbra is az egyik legfontosabb kérdés a common law országokban, hogy a rendes bíróságok hogyan viszonyulnak a champerty és maintenance doktrínákhoz a rendes bíróságok előtti eljárások során, nyitott kérdéseket hagyva a végrehajtási eljárások esetében, valamint utat törve vagy éppen gátat szabva a fejlődésnek.

A legfontosabb szabályozandó kérdéskörök a kereskedelmi választott bírósági eljárások esetében továbbra is a finanszírozás tényének felfedése és a megállapodás részleteinek titkossága. Ezekben is viszonylagos konszenzus mutatkozik a szakirodalomban abban a tekintetben, hogy magának a finanszírozás igénybevételének a ténye nyilvános kell, hogy legyen, míg a megállapodás részleteiről megoszlanak a vélemények. Meglátásom szerint egy bizonyos fokú rugalmasságot kell, hogy mutassanak ezen szabályozások, azonban szükségtelenül, üzleti titkok felfedésére a felek nem kényszeríthetők. A legfontosabb, hogy a kizárási kérdések minél hamarabb megoldódjanak, ugyanis valamennyi fél érdekében áll elkerülni az esetleges érvénytelenítési pereket a rendes bíróságok előtt, megelőzve ezzel az emiatt felmerülő költségeket és az esetlegesen a reputációra gyakorolt negatív hatásokat.

Ismételten hasonló helyzetbe kerülhetnek a vállalatok világszerte, mint 2008-ban a gazdasági világválság idején, amikor a hagyományos befektetésektől a befektetők elfordultak. A XXI. századi trendnek megfelelően azonban a költségcsökkentés folyamatos igény valamennyi nagyvállalat esetében, tehát a perfinanszírozás piaca növekedni látszik.